

NAVODILA ZA OPRAVLJANJE SPECIALIZACIJE

Ljubljana, marec 2018

1. Pravni akti

Potek in izvajanje specializacij urejata Zakon o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17 in 64/17 – ZZDej-K) ter Pravilnik o vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov (Uradni list RS, št. 22/09, 42/09, 22/10, 76/11, 48/15, 1/17, 40/17 – ZZdrS – F in 47/17, v nadaljevanju: Pravilnik) <http://www.zdravniskazbornica.si/zs/234/specializacije>. Toplo priporočamo, da si določila obeh aktov natančno preberete.

2. Začetek opravljanja specializacije

Pred slabim letom dni je bila sprejeta novela Zakona o zdravniški službi (ZZdrS-F), ki je prinesla novost v skladu s katero pritožba zoper odločbo o specializaciji zadrži njeno izvršitev. Navedeno pomeni, da **v primeru odločbe izdane v izbirnem postopku, ob pritožbi enega izmed kandidatov, tudi vsi ostali kandidati ne morejo pričeti opravljati specializacije, dokler o pritožbi tega kandidata ni pravnomočno odločeno na drugi stopnji** (Ministrstvu za zdravje, ali v primeru vrnitve zadeve Zbornici v ponovno odločanje - do dokončne odločitve na prvi stopnji). Ko postane odločba o specializaciji dokončna, prejme vsak specializant, ki mu je bila specializacija odobrena, **sklep o pričetku opravljanja specializacije**. V sklepu se določi glavni mentor, datum, do katerega mora specializant pričeti z opravljanjem specializacije in delodajalec specializanta tekom specializacije.

Glavni mentor v sodelovanju s specializantom pripravi individualiziran **program opravljanja specializacije** (obrazci za vnos kroženja so dosegljivi na spletni strani Zbornice). Upoštevati je potrebno **posebnosti posameznih specializacij**, da se npr. del kroženja obvezno opravi v »drugik« ustanovi ter ob začetku priprave programa **obvezno predlagati vštevanje usposabljanja iz izbirnega dela sekundariata, če ustreza programu specializacije**. Obenem lahko mentor predlaga tudi vštevanje drugega predhodnega usposabljanja, izobraževanja ali dela, ki naj se prizna v program specializacije. Vštevanje drugega usposabljanja je mogoče kadarkoli do zaključka specializacije. Vštevanje prizna Zbornica na podlagi predloga glavnega mentorja, ki mora navesti katera področja in v kolikšnem trajanju predlaga za vštevanje, ter soglasja nacionalnega koordinatorja specializacije. V primeru specializacij, ki so navedene v Direktivi 2005/36/ES, vštevanje izobraževanja oziroma usposabljanja **ne sme presegati ene polovice obdobja trajanja specializacije, ki je določeno kot minimalno v skladu z Direktivo 2005/36/ES**.

Posamezna **kroženja** lahko specializant opravi le v pooblaščen ustanovi za izvajanje specializacije. Tabele pooblaščenih izvajalcev za posamezne specializacije so dosegljive na spletni strani Zbornice <http://www.zdravniskazbornica.si/zs.asp?FolderId=708>

Zaželeno je, da se že ob pričetku specializacije pripravi program kar največjega dela kroženja.

Program kroženja naj glavni mentor posreduje Zbornici na priloženem obrazcu.

Po prejemu predloga programa Zbornica le-tega uskladi z razpoložljivimi **mesti za usposabljanje** ter specializanta napoti na usposabljanje z **obvestilom o razporeditvi**. V kolikor so posamezna specializantska delovna mesta že polno zasedena, Zbornica o tem obvesti specializanta in ga napoti na usposabljanje k pooblaščenemu izvajalcu, pri katerem so še prosta mesta za usposabljanje. Kroženja se praviloma pričenjajo prvi dan v mesecu. Za napotitev na usposabljanje mora Zbornica prejeti predlog kroženja čim prej, najkasneje pa do 10. v mesecu za prihodnji mesec. Vsako kasnejšo **spremembo že pripravljenega programa** kroženja je potrebno sporočiti **najmanj 2 meseca** pred željeno spremembo oziroma novim kroženjem (npr. 10. februarja za 1. april)!

3. Zaposlovanje na specializantskih delovnih mestih

Obvestilo o razporeditvi na kroženje prejmejo specializant, glavni mentor in kadrovska služba delodajalca. Specializant z delodajalcem praviloma sklene **pogodbo o zaposlitvi za določen čas**, in sicer za čas trajanja specializacije. Na ta način specializantu, ki gre pred zaključkom specializacije na bolniški stalež oziroma nastopi porodniški dopust, ne preneha delovno razmerje ter tako uživa vse pravice in ugodnosti, ki iz delovnega razmerja izhajajo, delodajalec pa ni v ničemer oškodovan.

Pred pričetkom usposabljanja se mora **specializant javiti predstojniku oddelka ter v kadrovski službi delodajalca** za ureditev delovnega razmerja (**vsaj 14 dni prej**). S predstojnikom oddelka (kjer kroži) in kadrovsko službo delodajalca se specializant dogovori tudi za vsako načrtovano odsotnost z dela.

Glavni mentor, v sodelovanju s predstojnikom oddelka, specializantu pred vsakim novim kroženjem določi neposrednega mentorja na posameznem delovišču.

Za plače specializantov in druge stroške v zvezi s specializacijo (plačilo mentorjev, stroški udeležbe na seminarjih, ipd.) prejme delodajalec povračilo stroškov s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Stroške natančno opredeljuje Pravilnik o višini sredstev za specializacije za potrebe mreže javne zdravstvene službe, ki se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 54/17), zato je **pomembno, da se usposabljate točno na tistih specializantskih delovnih mestih, kamor vas je razporedila Zbornica ter uveljavljate izplačilo vseh s plačo povezanih dodatkov (malica, prevoz...), ki vam po kolektivni pogodbi pripadajo, saj vaš delodajalec prejme sredstva za ta namen**. Za vsakega specializanta je namenjeno **449,09 € letno za udeležbo na tečajih in seminarjih v Sloveniji ali tujini**, za stroške prevoza in bivanja v zvezi z udeležbami na tečajih in seminarjih oziroma za **nakup strokovne literature**. Delodajalec prejme mesečno eno dvanajstino teh sredstev. Iz teh sredstev je potrebno najprej financirati **obvezne tečaje** tekom specializacije, nato pa jih lahko porabite za izobraževanja po lastni izbiri. Dodatna sredstva se namenijo za plačilo nekaterih tečajev, ki so izrecno navedeni v prej omenjenem pravilniku.

Obvestilo o letnem dopustu specializantu izda delodajalec, pri kateremu je specializant zaposlen. Priporočljivo je, da specializant dopust (kjer ni v vsebini specializacije posebej opredeljen) koristi tekom daljših sklopov/kroženj. O terminih za koriščenje dopusta se specializant dogovori na oddelku, kamor je razporejen. Skladno z določili Zakona o delovnih razmerjih lahko vsak zaposleni (tudi specializant) **po lastni izbiri koristi le en dan letnega dopusta**.

4. Trajanje specializacije, prekinitve

Obdobje, ki je v programu opredeljeno kot dolžina specializacije, je najkrajši čas, v katerem je mogoče opraviti program specializacije. Dejansko traja specializacija tako dolgo, da kandidat pridobi znanje in veščine s celotnega področja specializacije v tolikšnem obsegu, da bo po zaključeni specializaciji in opravljenem specialističnem izpitu lahko opravljal samostojno delo. **Predlog za podaljšanje trajanja specializacije** poda glavni mentor. O predlogu odloči Zbornica v roku 30 dni od vložitve predloga, ko pridobi mnenje nacionalnega koordinatorja. Vse **prekinitve opravljanja specializacije**, ki so skupaj daljše od 20 delovnih dni v koledarskem letu in imajo za posledico podaljšanje celotnega trajanja specializacije, je potrebno nemudoma sporočiti Zbornici. V tem primeru se trajanje specializacije ustrezno podaljša.

5. Delo specializanta pri delodajalcu 1x tedensko

Zbornica v nekaterih primerih dovoli predlagano obliko kroženja/usposabljanja specializanta pri delodajalcu, **največ enkrat tedensko**, praviloma v zadnjem letu usposabljanja, pod posebnimi pogoji, kot so:

- da delo v tej ustanovi poteka v skladu s sprejeto razlago »Razlaga določila drugega odstavka 38. člena Pravilnika vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov (Uradni list RS št 22/09 in 42/09 – popravek, 22/10 76/11 in 48/15) - samostojnost in odgovornost pri delu«,
- da je delo tudi v tej ustanovi enako programu specializacije (in se s tem specializacija ne podaljšuje),
- da s tem soglašata specializant, njegov glavni mentor, nacionalni koordinator in
- da se s takšnim načinom strinjajo na oddelku/v ustanovi, kjer je specializant v tistem času na rednem kroženju/usposabljanju,
- da je ima specializant tudi v primeru dela v matični ustanovi za konzultacijo na voljo neposrednega mentorja iste stroke.

Tu specializante opozarjamo še na stališče zbornice glede največjega dovoljenega odstopanja od programa kroženja, in sicer je **minimalna obvezna prisotnost specializanta na delovišču, ki še zagotavlja opravljanje obveznosti, 80% delovnih dni**. Tako vam v primeru krajših kroženj, med katerimi koristite morda letni dopust ali ste v bolniškem staležu, delo pri delodajalcu odsvetujemo.

6. Kakovostno izvajanje specializacij

Specializant lahko v času specializacije samostojno opravlja tista dela in storitve, za katere je usposobljen z dotlej pridobljeno formalno izobrazbo (zaključen študij s strokovnim izpitom, opravljen sekundarijat, opravljena druga

specializacija), druge storitve s področja sedanje specializacije pa le po predhodnem pisnem pooblastilu ali pod neposrednim nadzorom mentorja. Podpis mentorja v listu zdravnika specializanta potrjuje, da je specializant pridobil ustrezno znanje, izkušnje in veščine določenega dela programa in obenem pomeni, da je specializant usposobljen in odgovoren za opravljanje teh del in storitev pri pooblaščenih izvajalcih, h katerim ga je razporedila Zbornica.

Pogoje za opravljanje **dežurne službe specializantov** določa 39. člen Pravilnika.

Glavni mentor usklajuje in nadzira potek specializacije, ter s tem zagotavlja, da specializacija poteka po programu, sodeluje z neposrednimi mentorji in spremlja njihovo delo, ocenjuje napredovanje znanja specializanta ter organizira skupinske oblike izobraževanja specializantov. Delo glavnih mentorjev usklajujejo nacionalni koordinatorji specializacij, nadzorniki kakovosti in Komisija za podiplomsko usposabljanje pri Zbornici. V okvir njihovega dela sodi tudi nenehno periodično spremljanje poteka specialističnega usposabljanja po dogovorjenih protokolih celovitega upravljanja kakovosti, ki ga bodo izvajali v sodelovanju s specializanti ter neposrednimi in glavnimi mentorji. Vsi navedeni so v teh postopkih dolžni sodelovati.

Specializanti, ki uveljavljajo pravice iz naslova varstva v času nosečnosti in starševstva v zvezi z nočnim in nadurnim delom (prepoved oziroma omejitev - predhodno pisno soglasje) nočnega in nadurnega dela do dopolnjenega otrokovega tretjega leta starosti) morajo dežurno službo opravljati s **prerazporeditvijo delovnega časa na popoldansko delo (kjer je to mogoče) ter z delom ob vikendih**. Specializacije brez opravljenega dežurstva ni mogoče zaključiti.

7. List zdravnika specializanta

Potek specializacije in opravljanje posegov tekom specializacije potrjujeta glavni in neposredni mentor v **Listu zdravnika** specializanta. To je dokument, v katerem mentorji potrdijo, da je specializant opravil predpisani del programa tako, da je pridobil ustrezno znanje, izkušnje in veščine. Vanj specializanti dostopajo preko intranetnih strani zbornice: www.zdravniskazbornica.si (kontakt za geslo za dostop do intranetnih strani: milan.kokalj@zdravniskazbornica.si).

8. Specialistični izpit

Odsotnost z dela za pripravo na specialistični izpit - da lahko specializanti ostanejo zaposleni do opravljanja specialističnega izpita, naj v svojem programu kroženja predvidijo 45 delovnih dni odsotnosti z dela (cca. 2 meseca) – študijskega dopusta za pripravo na specialistični izpit. Specializanti, ki specializirajo po vsebini specializacije, ki nima časovno opredeljenega študijskega dopusta za pripravo na specialistični izpit, naj pripadajoči študijski dopust koristijo pred zaključkom kroženja, v sklopu daljšega področja kroženja, po dogovoru z glavnim mentorjem in po potrebi z nacionalnim koordinatorjem specializacije. V tem primeru je potrebno program specializacije **predhodno primerno prilagoditi**. V kolikor to **ni mogoče**, lahko glavni mentor specializanta Zbornici **predlaga podaljšanje specializacije**.

Vloga za opravljanje specialističnega izpita specializant naslovi na Zbornico (Sonja Kočar, tel: 01 3072 164, E-naslov: sonja.kocar@zdravniskazbornica.si) **najmanj 45 dni pred** želenim opravljanjem izpita. K vlogi specializant priloži ustrezno izpolnjen, od glavnega mentorja in od nacionalnega koordinatorja potrjen List zdravnika specializanta, izjavo glavnega mentorja o pripravljenosti kandidata na specialistični izpit in morebitne druge dokumente, ki jih predvideva program specializacije. Opravljanje specialističnega izpita odobri Zbornica. Kandidatu, ki opravi specialistični izpit, Zbornica izda potrdilo o opravljenem specialističnem izpitu in z njim podeli naziv specialista ustrezne specialnosti. Ko zbornica prejme zapisnik o uspešno opravljenem specialističnem izpitu, kandidatu po uradni dolžnosti izda **odločbo o podelitvi licence**, za delo na določenem specialističnem področju.

V primeru težav ali dodatnih vprašanj tekom specializacije vas prosimo, da se najprej obrnite na svojo referentko. Pravno področje izobraževanja pokriva ga. Tina Šapec (tina.sapec@zdravniskazbornica.si), vprašanja s področja delovnega prava pa ga. Barbara Galuf Zajc (barbara.galuf@zdravniskazbornica.si).

Pripravil:

Oddelek za podiplomsko usposabljanje,
licence in register zdravnikov